

BÜYÜK MECMUA

Perşembe Günleri Çıkar, Edebi ve İلمي Haftalık Mecmuadır.

Numero: 1

6 Mart 1919, Perşembe

Müdür ve İmtiyaz Sahibi; M. Zekeriya

İdarehanesi; Cağaloğlunda İctihad Evinde Numero 1

Çıkaran: Diken Neşriyat Şirketi,

Nuruosmaniye, Servet-i Fünûn dâhilinde, daire-i mahsusa.

Basıldığı yer; Servet-i Fünûn Matbaası

Abone ve ilan şeraiti vesaire ikinci sayfanın başındadır.

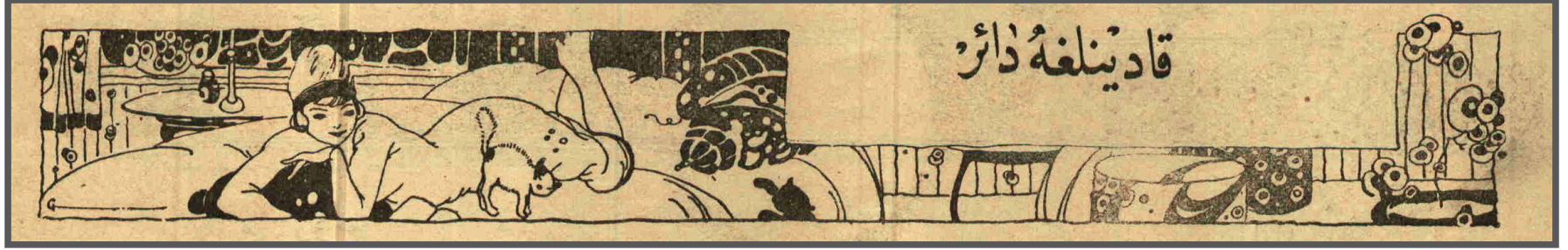
Posta Adresi; Büyük Mecmua

Nüshası 10 kuruştur.

Bu Nüshamızda:

- Haftanın Sohbeti: Mefkûre
- İctimai Meseleler: Asri Cemiyetler Hangileridir?
- Hicaz'daki Son Türk / Falih Rifkî
- Beyaz Bulut / Yusuf Ziya
- Annemin Dizinde / Faruk Nafiz
- Fahri Paşa...
- Yapma Edebiyat / Köprülüzade Mehmet Fuat
- Milli Ruh, Mefkûre, Tanrı'ya, Milliyet / Mehmet Emin
- Yarınki Maarif Programı / İsmail Hakkı
- Yeni Osmanlılık / Tekin Alp
- Fırak-ı Irak / Köprülüzade Mehmet Fuat
- Kadınlığa Dair: Türk Kadınlığının Terakkisi / Sabiha Zekeriya
- Forsa (Hikâye) / Ömer Seyfettin
- Azerbaycan Tiyatrosu / Reşat Nuri
- Eski Halk Edebiyatı Numuneleri; Semai...
- Haftanın Tarihi
- Karikatürler Vesaire...

Türk Kadınlığının Terakkisi

Harbin ilanını müteakip bütün içtimaî müesseselerde tedrici bir tevakkuf [duraklama] görüldü. Bütün millet kuvvetini bir noktaya toplayarak diğer sahalara bakmaya vakit bulamadı. Yalnız kadınlık burada bir istisna teşkil etti. Her tarafta görülen betâete [yavaşlığa], tevakkufa rağmen kadınlık âleminde 50 senede vücuda gelemeyecek olan bir gelişim, seri bir dönüşüm görüldü. Denebilir ki harpten en ziyade yararlanmış olan kadınlık âlemidir. Bu zamana kadar yalnız gazete sahifelerinde yer bulan kadın hakkı, kadın vazifesi, umumi harpte az-çok hakiki bir şekil almış, gerçek bir hayata mazhar olmuştur. Kadınlar, eski zihniyete uymayan birçok yenilikler ve değişimler göstermişlerdir. Mesela kadınlar dairelere, ticarethanelere, fabrikalara girmişler, maddi manevi hayatta her türlü mesaiye göğüs germişler, onların da hayatta mücadeleye elverişli bir kolu ve dimağı olduğunu ispat etmişlerdir. Dışçi mekteplerinde, darülfünunda, bakteriyolojihanede çalışan hanımlar da buna güzel bir delildir. Bundan başka Hilâl-i Ahmer'in unutulmaz icraatı, hanımların hastanelerde, imalathanelerde, hatta harp cephelerinde gösterdikleri faaliyet ve şefkat bu memlekette de hakkına hürmet etmek lazım gelen

bir kadınlık olduğunu göstermeye kâfidir. Sonra kadınlar fikri hayata da erkekler kadar iştirak etmişler, hayatın her alanına iştirak iktidarına malik olduklarını göstermişlerdir.

Son ayların fikri hayatına bakınca görüyoruz ki kadınlık bu sahada da büyük bir mevki kazanmıştır. Gerçekten son yayımlanan eserleri gözden geçirdiğimiz zaman en çoğunun kadın eseri olduğunu görüyoruz. Yalnız son ay zarfında biri Halide Edip, diğeri Müfide Ferit, üçüncüsü Şukufe Nihal Hanımlara ait olmak üzere üç kadın eseri yayımlanmıştır. Şüphesiz bu, şükran ile kayda şayan bir hadisedir.

Kadınlığın hayata fazla girmesi, onun eski hayat tarzını da değiştirdiği için, telebbüs [giyim] ve tesettür tarzında da büyük bir terakki [ilerleme] görülmektedir. Türk kadını hem yeni hayatına uygun olmak, hem de bütün zarafeti üzerinde toplamak üzere öyle güzel bir telebbüs tarzına sahip olmuştur ki, gerek yerli Hıristiyanlar, gerek ecnebi kadınları zevk-i selim dairesinde giyinmek hususunda Türk kadınının hayranıdır.

Mamafih bizde bu telebbüs tarzını beğenmeyerek kadınlığımızın sanatkârane giyinişlerini ananeye ve dini âdetlere kar-

şı görenler de yok değildir. Hatta son zamanda *Tasvir-i Efkâr* bu fikir etrafında birçok makaleler yazmış ve tesettür lehinde propagandalar yapmıştır. Ahiren [geçenlerde] Darülfünun Müdür-i Umumisi olan Naim Bey de sıkı bir tesettür lehinde ve hatta hükümetin tesettür işine müdahalesi lüzumu hakkında bir dizi makale neşir eylemiştir. Fakat memlekette kara tehlikenin tahakkuk gayesini takip eden bu zümrenin neşriyat ve telkinleri artık tesir yapmaktan çok uzaktır. Çünkü hayat değişmiş, fikirler terakki etmiş ve tesettür bir din meselesi olmaktan ziyade bir sanat meselesi olmuştur. Hele hükümetin tesettür işine müdahalesi zamanı çoktan geçmiş ve bu tecrübenin akamete mahkûm olduğu şimdiye kadar olan emsaliyle sabit olmuştur. Hatta *Tasvir-i Efkâr*'ın tesettür etrafında vuku bulan irticakârane [gerici] neşriyatını birçok kadın mahfillerinin protestoya teşebbüs ettiklerine dair haberler aldık. Bu protesto, *Tasvir-i Efkâr*'daki meslektaşlarımıza eski zihniyetin öldüğünü ispat için en güzel bir delil olacaktır.

Son senelerde kadınlık hayatında hâsıl olan gelişim ve dönüşümün diğer bir tecellisi de Hukuk-i Aile Kararnamesi'nin neşrinde görülür. Düne kadar ailede aşağı mevkide tutulan ve erkek karşısında hiçbir hakka sahip olmayan kadın, bu Kararname ile az çok eşit bir vaziyete getiriliyor. Ailede ona da bir mevki veriliyor. Kadınlık hukuku itibariyle bu kanun fevkalade memnuniyetle karşılanacak bir hadisedir. Hâlbuki son zamanlarda irtica elinin buraya da yettiğini ve kanunun tadiline teşebbüs olunduğunu haber alıyoruz. Kanun, tatbikat itibariyle bazı tadilata muhtaç olabilir. Fakat bu ihtiyaç kanunun ruhunu da değiştirmeyi gerektirmez. Ümit edelim ki kanunu tadil etmek isteyenler yalnız kanunun uygulamadaki aksaklıklarına temas ederek ruhuna dokunmazlar.

Kadınlığın terakkisinden bahsederken bazı heyecanlı okurlarım diyebilirler ki: Bizde kadınlıkta ilerlemeden bahsediyorsunuz. Dünya herkese hakkını verirken, bütün cihanda kadınlar seçme ve seçilme hakkını kazanırken, bize ailede eşitliği bile çok gören bir muhitte gelişme var denebilir mi? Böyle aşırı düşünen okurlarım biraz haksızdırlar. Her muhit kendi umumi gelişmesi ile uygun bir surette kadınlarına hak verir. Biz de memleketin umumi gelişmesi ve bilhassa kadınlığın fikri ve hissi gelişimine uygun bir surette hakkımızı isteyelim. Mafih her gün biraz daha layık olduğumuz mevkii istemekten katiyen geri durmamalıdır. Hem bu hak bahsi uzundur. İster misiniz onu gelecek sohbe bırakalım?

Sabiha Zekeriya